

Kjerneregelen

John Rognes

25. januar 2011

La $\mathbf{G}: A \rightarrow B$ og $\mathbf{F}: B \rightarrow \mathbb{R}^k$ være to funksjoner, der $A \subset \mathbb{R}^n$ og $B \subset \mathbb{R}^m$:

$$A \xrightarrow{\mathbf{G}} B \xrightarrow{\mathbf{F}} \mathbb{R}^k$$

La $\mathbf{H}: A \rightarrow \mathbb{R}^k$ være den sammensatte funksjonen gitt ved $\mathbf{H}(\mathbf{x}) = \mathbf{F}(\mathbf{G}(\mathbf{x}))$.

Theorem

Anta at $\mathbf{G}$ er deriverbar i $\mathbf{a} \in A$, og at $\mathbf{F}$ er deriverbar i $\mathbf{b} = \mathbf{G}(\mathbf{a}) \in B$. Da er $\mathbf{H}$ deriverbar i $\mathbf{a}$, med derivert

$$\mathbf{H}'(\mathbf{a}) = \mathbf{F}'(\mathbf{b})\mathbf{G}'(\mathbf{a}) = \mathbf{F}'(\mathbf{G}(\mathbf{a}))\mathbf{G}'(\mathbf{a}).$$

At $\mathbf{G}$ er deriverbar i $\mathbf{a}$ betyr at

$$\mathbf{G}(\mathbf{a} + \mathbf{r}) = \mathbf{G}(\mathbf{a}) + \mathbf{G}'(\mathbf{a})\mathbf{r} + \boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})$$

der restleddet $\boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})$ går raskere mot $\mathbf{0}$ enn $\mathbf{r}$, dvs. at $|\boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})|/|\mathbf{r}| \rightarrow 0$ når $\mathbf{r} \rightarrow \mathbf{0}$.

At $\mathbf{F}$ er deriverbar i $\mathbf{b} = \mathbf{G}(\mathbf{a})$ betyr at

$$\mathbf{F}(\mathbf{b} + \mathbf{s}) = \mathbf{F}(\mathbf{b}) + \mathbf{F}'(\mathbf{b})\mathbf{s} + \boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})$$

der restleddet $\boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})$ går raskere mot $\mathbf{0}$ enn $\mathbf{s}$, dvs. at $|\boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})|/|\mathbf{s}| \rightarrow 0$ når $\mathbf{s} \rightarrow \mathbf{0}$.

For å vise at $\mathbf{H} = \mathbf{F} \circ \mathbf{G}$ er deriverbar i $\mathbf{a}$ må vi vise at $\mathbf{H}(\mathbf{a} + \mathbf{r}) = \mathbf{H}(\mathbf{a}) + \mathbf{H}'(\mathbf{a})\mathbf{r}$ pluss et restledd som går raskere mot $\mathbf{0}$ enn $\mathbf{r}$. Her er

$$\begin{aligned}\mathbf{H}(\mathbf{a} + \mathbf{r}) &= \mathbf{F}(\mathbf{G}(\mathbf{a} + \mathbf{r})) = \mathbf{F}(\mathbf{G}(\mathbf{a}) + \mathbf{G}'(\mathbf{a})\mathbf{r} + \boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})) \\ &= \mathbf{F}(\mathbf{b} + \mathbf{s}) = \mathbf{F}(\mathbf{b}) + \mathbf{F}'(\mathbf{b})\mathbf{s} + \boldsymbol{\tau}(\mathbf{s}) \\ &= \mathbf{H}(\mathbf{a}) + \mathbf{F}'(\mathbf{b})\mathbf{G}'(\mathbf{a})\mathbf{r} + \mathbf{F}'(\mathbf{b})\boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r}) + \boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})\end{aligned}$$

der $\mathbf{s} = \mathbf{G}'(\mathbf{a})\mathbf{r} + \boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})$. Restleddet er altså $\mathbf{F}'(\mathbf{b})\boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r}) + \boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})$.

Vi må vise at

$$|\mathbf{F}'(\mathbf{b})\boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r}) + \boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})|/|\mathbf{r}| \rightarrow 0$$

når $\mathbf{r} \rightarrow \mathbf{0}$, der $\mathbf{s} = \mathbf{G}'(\mathbf{a})\mathbf{r} + \boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})$.

Ved trekantulikheten er det nok å vise at

- 1 $|\mathbf{F}'(\mathbf{b})\boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})|/|\mathbf{r}| \rightarrow 0$ når $\mathbf{r} \rightarrow \mathbf{0}$, og
- 2 $|\boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})|/|\mathbf{r}| \rightarrow 0$ når $\mathbf{r} \rightarrow \mathbf{0}$.

Vi behandler de to tilfellene hver for seg.

Tilfelle 1:

Normen til Jacobi-matrisen $\mathbf{F}'(\mathbf{b}) = (\partial F_i / \partial u_p)_{i,p}$ er lik

$$\|\mathbf{F}'(\mathbf{b})\| = \left(\sum_{i,p} \frac{\partial F_i}{\partial u_p}(\mathbf{b})^2 \right)^{1/2}.$$

Vi har at

$$0 \leq |\mathbf{F}'(\mathbf{b})\boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})|/|\mathbf{r}| \leq \|\mathbf{F}'(\mathbf{b})\| |\boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})|/|\mathbf{r}| \rightarrow \|\mathbf{F}'(\mathbf{b})\| \cdot 0$$

når $\mathbf{r} \rightarrow \mathbf{0}$, så venstresiden går mot 0 når $\mathbf{r} \rightarrow \mathbf{0}$.

Tilfelle 2:

La $\epsilon > 0$ være et vilkårlig, positivt tall. Siden $|\boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})|/|\mathbf{s}| \rightarrow 0$ når $\mathbf{s} \rightarrow \mathbf{0}$ vet vi at

$$|\boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})| \leq \epsilon |\mathbf{s}|$$

for alle tilstrekkelig små $\mathbf{s}$. Siden $|\boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})|/|\mathbf{r}| \rightarrow 0$ når $\mathbf{r} \rightarrow \mathbf{0}$ vil også

$$|\boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})| \leq |\mathbf{r}|$$

for alle tilstrekkelig små $\mathbf{r}$. Da er

$$\begin{aligned} |\mathbf{s}| &= |\mathbf{G}'(\mathbf{a})\mathbf{r} + \boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})| \leq |\mathbf{G}'(\mathbf{a})\mathbf{r}| + |\boldsymbol{\sigma}(\mathbf{r})| \\ &\leq \|\mathbf{G}'(\mathbf{a})\| |\mathbf{r}| + |\mathbf{r}| = (\|\mathbf{G}'(\mathbf{a})\| + 1) |\mathbf{r}| \end{aligned}$$

for alle tilstrekkelig små $\mathbf{r}$. Spesielt vil $\mathbf{s} \rightarrow \mathbf{0}$ når $\mathbf{r} \rightarrow \mathbf{0}$.

For alle tilstrekkelig små $\mathbf{r}$ er da

$$|\boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})| \leq \epsilon |\mathbf{s}| \leq \epsilon (\|\mathbf{G}'(\mathbf{a})\| + 1) |\mathbf{r}|$$

slik at

$$0 \leq |\boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})|/|\mathbf{r}| \leq \epsilon (\|\mathbf{G}'(\mathbf{a})\| + 1).$$

Siden $\|\mathbf{G}'(\mathbf{a})\|$ er en konstant, og ϵ kan velges vilkårlig liten, impliserer dette at

$$|\boldsymbol{\tau}(\mathbf{s})|/|\mathbf{r}| \rightarrow 0$$

når $\mathbf{r} \rightarrow \mathbf{0}$.

Dette viser at $\mathbf{H}$ er deriverbar i $\mathbf{a}$, med derivert $\mathbf{H}'(\mathbf{a}) = \mathbf{G}'(\mathbf{b})\mathbf{F}'(\mathbf{a})$, som skulle vises.